

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne **Bc. E. P.**, bývajúcej v R., zastúpenej JUDr. Ľubicou Lukáčovou, advokátkou v Prievidzi, M. Hodžu 10/3, proti žalovanej **Allianz – Slovenskej poisťovni, a.s.**, so sídlom v Bratislave, Dostojevského rad 4, **o 7 767,38 € s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde Piešťany pod sp. zn. 7 C 302/2008, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 29. januára 2013, sp. zn. 10 Co 187/2011, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky,

z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Trnave z 29. januára 2013, sp. zn. 10 Co 187/2011 vo výroku, ktorým bol zmenený rozsudok Okresného súdu Piešťany z 28. júla 2011, č. k. 7 C 302/2008–127 tak, že žalovaná je povinná zaplatiť žalobkyni 4 000,- € a vo výroku o trovách konania a vec mu v rozsahu zrušenia vracia na ďalšie konanie,

o d m i e t a dovolanie proti časti výroku rozsudku Krajského súdu v Trnave z 29. januára 2013, sp. zn. 10 Co 187/2011, ktorým potvrdil rozsudok Okresného súdu Piešťany z 28. júla 2011, č. k. 7 C 302/2008–127 vo výroku, ktorým žalobu v sume 3 767,38 € zamietol.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Piešťany rozsudkom z 28. júla 2011, č. k. 7 C 302/2008–127 žalobu, ktorou sa žalobkyňa domáhala zaplata sumy 234 000,- Sk (7 767,38 €) titulom mimoriadneho zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb. o odškodňovaní za bolesti a sťaženia spoločenského uplatnenia v znení účinnom do 1. apríla 1999 (ďalej len „vyhláška č. 32/1965 Zb.“), zamietol

a žalovanému nepriznal náhradu trov konania. V odôvodnení uviedol, že 29. apríla 2004 asi o 7.30 hod. v P. došlo k dopravnej nehode, ktorú zavinila vodička motorového vozidla zn. Škoda Felícia (Ing. D.). To tým, že sa pred vystupovaním zo zaparkovaného motorového vozidla nepresvedčila, či neohrozí účastníkov cestnej premávky a otvorila ľavé predné dvere v čase, keď okolo vozidla prechádzala na bicykli žalobkyňa. Táto narazila do otvorených dverí a spadla na vozovku. Utrpela pohmoždenie mäkkých častí hlavy v oblasti záhlavia a prasklinu lebky v čelno-temennej oblasti s dobou liečenia najmenej 35 dní a trvalú stratu čuchu. Za trestný čin ublíženia na zdraví bola vodička trestne stíhaná, pričom trestné stíhanie bolo uznesením Okresnej prokuratúry Trnava sp. zn. 4 Pv 519/05-7 z 1. augusta 2006, právoplatným 12. augusta 2006 podmienene zastavené so skúšobnou dobou v trvaní dvanásť mesiacov. Následky zranenia žalobkyne pri dopravnej nehode boli opísané v znaleckom posudku znalca MUDr. Mariána Pamulu, ktorý vypracoval aj bodové ohodnotenie – podľa položky 10 vyhlášky č. 32/1965 Zb. na 35 bodov a podľa položky 5 na 3/4 plnej náhrady. t. j. 11,25 bodov a spolu teda na 46,25 bodov, čo pri hodnote 60,- Sk za jeden bod predstavovalo sumu 2 775,- Sk. Znalec stav žalobkyne považoval za stabilizovaný bez predpokladu zlepšenia a úpravy straty čuchu, na základe čoho určil aj bodové ohodnotenie sťaženia spoločenského uplatnenia podľa položky 259 v plnej sadzbe na 100 bodov, čo predstavuje sumu 6 000,- Sk. Žalobkyňa si podanou žalobou uplatnila 40-násobné zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia, t. j. $40 \times 100 = 4000 \times 60 = 240\,000,-$ Sk – 6 000,- Sk (jej vyplatených), t. j. 234 000,- Sk (7 767,38 €) za trvalé poškodenie zdravia stratou čuchu podľa 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb. Poukázala na nepriaznivé dôsledky straty čuchu v zamestnaní, lebo nedokáže kontrolovať dodržiavanie zákazu fajčenia a požívania alkoholických nápojov (súčasť náplne jej práce) a v domácnosti, lebo nedokáže kontrolovať kvalitu potravín, rozoznať podľa čuchu tekutiny, či ucítiť unikajúci plyn. Tiež poukázala na bolesti hlavy a závraty, konštatované aj znalcom a rozvíjajúcu sa depresiu, čo ju obmedzuje v spoločenských a kultúrnych aktivitách (pred úrazom chodila na turistiku, bicyklovala, pracovala v záhrade, zúčastňovala sa kultúrnych podujatí). Pri záťaži trpí bolesťami hlavy, závratmi a zle na ňu pôsobí hluk a väčší počet ľudí. Súd po vykonanom dokazovaní žalobu posudzoval v dvoch rovinách. V prvom rade posudzoval, či v danej veci ide o prípad hodný osobitného zreteľa podľa § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb., kedy môže odškodnenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia zvýšiť i nad sumu stanovenú v jeho ods. 1 a 2. Žalobkyňa utrpela stratu čuchu a súd nemal (vykonaným dokazovaním) preukázané žiadne výrazne obmedzené, prípadne úplne stratené, jej zapojenie sa do spoločenského života v porovnaní s aktivitami pred vznikom

škody. Žalobkyňa pred i po úraze pracuje u toho istého zamestnávateľa a na rovnakej pracovnej pozícii bez akýchkoľvek sankcií vo vzťahu k jej hendikepu (strate čuchu). Ani v súkromnom či spoločenskom živote neuviedla žiadne významné aktivity, vo vzťahu ku ktorým by bola výrazne obmedzená v porovnaní s jej aktivitami pred vznikom škody. Všetky obmedzenia žalobkyne zo straty čuchu sa týkajú bežných spoločenských a rodinných aktivít, ktoré sú odškodnené už základnou náhradou za sťaženie spoločenského uplatnenia. Ani strata schopnosti ucítiť unikajúci plyn (možné ohrozenie ju na živote) nezakladá dôvod osobitného zreteľa na zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia. V druhom rade súd posudzoval dôvod zvýšenie náhrady vo vzťahu k bolestiam hlavy a závratmi, pričom vychádzal zo záverov znaleckého dokazovania, keď ich znalec nehodnotil ako trvalú zmenu podľa samostatnej položky sťaženia spoločenského uplatnenia (ako samostatnej diagnózy). V danom prípade znalec ako jediný trvalý následok, majúci vplyv na sťaženie spoločenského uplatnenia, hodnotil len stratu čuchu. Obmedzenie spojené s bolesťami hlavy a závratmi znalec hodnotil v bežnom živote len po dobu liečenia v trvaní 5 týždňov. Vzhľadom na to, že bolesti hlavy, závraty a depresie neboli u žalobkyne v dôsledku dopravnej nehody hodnotené znaleckým posudkom ako samostatná položka sťaženia spoločenského uplatnenia, súd vo vzťahu k vzniknutým následkom nerozhodoval o zvýšení náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia. Preto ani neprihliadal na žalobkyňou uvádzané obmedzenia v jej spoločenskom, či rodinnom živote v súvislosti s bolesťami hlavy, závratmi, nauzeou, či depresiou. V tejto súvislosti by išlo o ďalší nárok na náhradu škody (titulom sťaženia spoločenského uplatnenia), ktorý by bolo treba preukázať novým lekárskeým posudkom zhodnocujúcim takýto následok. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

Krajský súd v Trnave na odvolanie žalobkyne rozsudkom z 29. januára 2013, sp. zn. 10 Co 187/2011 rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej zmenil tak, že žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobkyni 4 000,- € a náhradu trov k rukám jej advokátky v sume 1 821,27 €, všetko do 3 dní. Doplnil dokazovanie vykonané súdom prvého stupňa a dospel k záveru, že napadnutý rozsudok trpí jednou z väd vytýkaných odvolaním - nie celkom úplným, a preto dostatočným právnym posúdením veci. Poukázal na znenie príslušných ustanovení vyhlášky č. 32/1965 Zb. a zdôraznil, že jej zmenou s účinnosťou od 1. apríla 1995 došlo k zmierneniu pôvodne značne obmedzujúcej podmienky pre uplatnenie postupu predpokladaného ustanovením § 7 ods. 3. Stalo sa tak prechodom od pôvodnej formulácie „v celkom výnimočných prípadoch hodných mimoriadneho zreteľa“ k novej formulácii

„v prípadoch hodných osobitného zreteľa“, pričom takúto zmenu inak ako zásadnú liberalizáciu pôvodnej úpravy prakticky ani vyložiť nejde. Práve takáto zmena spôsobovala aj neudržateľnosť tých záverov skoršej rozhodovacej praxe súdov (judikatúry), ktorých podstatou bola absolútna výnimočnosť zvyšovania náhrad podľa jej § 7 ods. 3 len v prípadoch mimoriadnych (napr. kultúrnych, športových či všeobecne spoločenských) aktivít pred vznikom škody a výrazného obmedzenia či dokonca straty možnosti v takýchto aktivitách neskôr pokračovať (čo obdobne platilo aj u nedostatku takýchto aktivít a na ňom zakladaného odopierania súdov zvýšenia náhrady poškodeným priznávať). Aj pre rozhodnutie v prejednávanej veci bolo významným, že závery judikatúry majúce sa takto opustiť, sa z povahy veci týkali práve sťaženia spoločenského uplatnenia. Nová právna úprava teda vytvorila priestor na prekročenie obmedzení v podobe základne sumy náhrady za jeden bod i celkovej výšky odškodnení (uvedených v § 7 ods. 1, 2) v podstatne širšom rozsahu, než aký mala na mysli pôvodná úprava. Následne odvolací súd uviedol, že „bolo nevyhnuté pomerne citlivo vyhodnotiť predovšetkým faktor, že v prípade náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia (rovnako ako pri náhrade za bolesti, v tejto konkrétnej veci neuplatňovanej) ide o odškodnenie, ktoré sa na základe výslovného príkazu v zákone poskytuje len jednorázovo, a ktorým sa tak majú i za perspektívy relatívne dlhšieho trvania obmedzenia, plynúceho z poškodenia zdravia jednorázovo kompenzovať tiež všetky budúce strádania poškodeného – bez možnosti tieto ešte nejako reparaovať neskôr. Výška odškodnenia, preto musí rešpektovať i jeho reparačný charakter a v súlade so závermi doterajšej rozhodovacej praxe tunajšieho súdu v príslušnej oblasti byť i naplnením tej tézy, podľa ktorej odškodnenie má slúžiť kompenzácii obmedzení plynúcich z poškodenia zdravia aj tak, aby skoršie poškodeným často aj výraznejšie pociťované radosti (ako tieto boli alebo mohli byť vnímané pred poškodením zdravia) a neskoršia strata možnosti tieto prežívať (práve v dôsledku trvalých následkov poškodenia zdravia) mohli byť prinajmenšom čiastočne vynahradené (či presnejšie len zmiernené) niečím, čo poškodenému môže naopak privodiť isté potešenie alebo radosť (samozrejme úmerne následkom poškodenia zdravia, ktoré sa môžu prípad od prípadu i dosť zásadne líšiť)“. Uplatnením uvedených úvah podľa odvolacieho súdu násobok uplatnený žalobkyňou nebolo možné považovať za premrštený. Faktorom nasvedčujúcim potrebe priblíženia sa hornému koncu rozpätia bolo, že u žalobkyne došlo k úplnému vymiznutiu funkčnosti jedného zo zmyslových orgánov. To takého, ktorého strata nepochybne v ďalšom spoločenskom uplatnení žalobkyňu obmedzuje, aj keď nemôže ísť o obmedzenie prejavujúce sa v skoršom spôsobe jej života, uplatňovaní jej potrieb či na ujmu sebestačnosti žalobkyne a osôb s ňou zdieľajúcich následky jej poškodenia zdravia tak radikálne, ako tomu môže byť

pri iných nezvratných poškodeniach zdravia vedúcich k nefunkčnosti zmyslových orgánov (napr. strata zraku, končatín, ochrnutie). Požiadavku na zvýšenie náhrady (podľa § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb.) považoval odvolací súd preto za opodstatnenú. Potom za nutné považoval stotožnenie sa so žalobkyňou v tom, že suma 6 000,- Sk nemôže byť akceptovateľným odškodnením za trvalú stratu čuchu u osoby ženského pohlavia, na ktorú sú nespochybniteľne kladené vyššie nároky pri starostlivosti o domácnosť, ktorá v čase utrpenia úrazu mala len 37 rokov a i v čase rozhodovania o požiadavke nastolenej žalobou má pred sebou perspektívu relatívne dlhšieho života vrátane obmedzení, ktoré jej z poškodenia zdravia plynú, priznanie zvýšeného odškodnenia v tejto veci bolo namieste. Zohľadnením všetkých uvedených kritérií odvolací súd dospel k názoru, že za primeranú okolnostiam prípadu treba považovať sumu zvýšenia základného bodového ohodnotenia o cca 20-násobok (pri zaokrúhlení na celé päťdesiatky eur nahor) predstavujúcu 4 000,- € (20 x 199,76 = 3 983,20 a polovica z 240 000,- Sk a z 7 966,54 € ako súčtu požadovaných 7 767,38 a už žalobkyňou obdržaných 199,16 € = 3 983,27 €). O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 142 ods. 3 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1, 2 O.s.p.

Proti rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie žalovaná. Navrhla, aby ho dovolací súd zmenil tak, že žalobu zamietne a prizná jej náhradu trov dovolacieho konania. Namietala nesprávne právne posúdenie veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), lebo odvolací súd nesprávne vyložil aplikovaný právny predpis. Poukázala na to, že žalobkyňa si uplatnila náhradu za zvýšenie sťaženia spoločenského uplatnenia v zmysle § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb. Nesprávne právne posúdenie veci videla žalovaná v tom, že odvolací súd prípad žalobkyne posúdil ako hodný osobitného zreteľa a následne jej priznal náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia v sume 4 000,- €, keď rozsah pojmu „dôvody osobitného zreteľa“ sa mení v závislosti od okolností konkrétneho prípadu, pričom dôvody na priznanie odškodnenia v zmysle § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb. musia byť tak závažné, aby bola nimi opodstatnená výnimočnosť takého postupu (rozsudok NS SR MCdo 39/2003). Nemôže obstať argumentácia odvolacieho súdu, že žalobkyňa je žena, a že utrpela úraz v pomerne mladom veku. V rozpore s názorom odvolacieho súdu sú rozhodnutia rôznych senátov Najvyššieho súdu Slovenskej republiky už z obdobia zmeny ustanovenia § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb. (sp. zn. 1 Cdo 64/2009, 4 Cdo 46/2006, 3 Cdo 182/2005). Pokiaľ ide o stratu čuchu, v konaní bolo preukázané, že žalobkyňa po úraze pracuje aj naďalej v predchádzajúcom zamestnaní, nie je invalidnou. Z dokazovania nevyplýva, že by u žalobkyne došlo k takým trvalým nepriaznivým následkom úrazu, ktoré by ju vážnejším

spôsobom vyradili, resp. výraznejšie obmedzili v rôznych aktivitách, ktoré vykonávala pred úrazom. Pokiaľ ide o významné obmedzenia vyplývajúce z tvrdených bolestí hlavy, závratov a zvracaní pri záťaži nie sú ako následok v znaleckom posudku ako trvalý následok uvedené, ich existenciu ani žalobkyňa nepreukázala iným lekársnym, resp. znaleckým posudkom, na tieto ťažkosti súd v konaní prihliadať nemôže. Ak by si žalobkyňa tieto tvrdené nároky uplatnila riadne (predložila relevantné doklady) a preukázala by ich, jej odškodnenie by bolo určite vyššie a spravodlivejšie.

Žalobkyňa sa v celom rozsahu stotožnila s rozhodnutím odvolacieho súdu a jeho dôvodmi. Uviedla, že je síce pravdou, že pred úrazom nevykonávala žiadne mimoriadne, celospoločensky významné aktivity, ani neviedla prestížnu reštauráciu, je však nepochybné, že ju ako ženu a gazdinku zasiahla strata čuchu a čiastočná strata chuti v oveľa širšom rozsahu, ako by ju mohol pociťovať, napr. významný politik alebo športovec, ktorý sa denne nevenuje vareniu a upratovaniu. Nie je síce invalidná, ale po úraze došlo k poklesu jej zárobku v rozsahu 10 – 20 %. Aj ďalšie ťažkosti (bolesti hlavy, závraty, zvracanie pri záťaži) boli preukázané a potvrdené objektívnymi nálezmi zo strany niekoľkých lekárov. Poukázala na rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Cdo 117/2000, 3 Cdo 23/96.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.) proti rozsudku, ktorý možno napadnúť dovolaním (§ 238 ods. 1 O.s.p.), preskúmal napadnutý rozsudok bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) skúmal najskôr, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 236 a nasl. O.s.p.).

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 237 ods. 1 O.s.p.).

Podľa § 238 ods. 1 O.s.p. je dovolanie prípustné, ak smeruje proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. Prípustnosť dovolania proti takému zmeňujúcemu rozsudku je založená na rozdielnosti rozsudku odvolacieho súdu a rozsudku súdu prvého stupňa. O rozdielne rozsudky ide vtedy, ak okolnosti významné pre rozhodnutie veci posúdili oba súdy rozdielne, v dôsledku čoho odlišne určili alebo deklarovali práva a povinnosti účastníkov. Odlišnosťou sa pritom nemá

na myslí rozdielne právne posúdenie vecí, pokiaľ nemalo vplyv na obsah práv a povinností účastníkov, ale záver súdu odlišne konštituujúci alebo deklarujúci práva a povinnosti v právnom vzťahu účastníkov. Pre posúdenie, či ide o zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu, nie je významné formálne hľadisko (ako odvolací súd formálne rozhodol alebo ako formálne svoj výrok označil), ale obsahové hľadisko (vzájomný vzťah rozsudku odvolacieho súdu a rozsudku súdu prvého stupňa v tom zmysle, či práva a povinnosti účastníkov v danom právnom vzťahu posúdili odlišne). Významné nie je ani to, či výroky rozsudkov súdov oboch stupňov sú alebo nie sú odlišne naformulované – aj v tomto zmysle je rozhodujúce obsahové hľadisko. Pokiaľ odvolací súd posúdil práva a povinnosti účastníkov daného právneho vzťahu rovnako (zhodne), nejde o zmeňujúci rozsudok, ale o potvrdzujúci rozsudok.

Pri riešení otázky prípustnosti dovolania žalovanej proti výroku rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bolo žalobe vo veci samej vyhovené (napadla ho dovolaním), treba vychádzať z toho, že súd prvého stupňa žalobu v celom rozsahu (7 767,38 €) zamietol a odvolací súd jej vyhovel v sume 4 000,- €. Rozhodnutia súdov nižšieho stupňa sú teda zhodné v sume 3 767,38 € (zamietajúce), preto v tejto časti je rozsudok odvolacieho súdu len formálne označený ako „zmeňujúci“, lebo po obsahovej stránke ide o výrok potvrdzujúci. Rozsudky súdu prvého stupňa a odvolacieho súdu sú rozdielne čo do sumy 4 000,- €, a preto len v tejto časti je rozsudok odvolacieho súdu „zmeňujúci“ tak po formálnej ako aj po obsahovej stránke.

Vychádzajúc z uvedeného možno uzavrieť, že dovolanie smerujúce proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým nepriznal žalobkyni sumu 3 767,38 €, napadá potvrdzujúci výrok rozsudku odvolacieho súdu.

Treba však uviesť, že na rozdiel od objektívnych podmienok vymedzených zákonom, stanovením lehoty na podanie dovolania, prípustnosti dovolania len proti v zákone uvedeným rozhodnutiam odvolacieho súdu, zastúpenia dovolateľa a pod., ktoré musia byť pri podaní dovolania splnené, a ktoré sa nevzťahujú na osobu konkrétneho dovolateľa, ustanovenie § 240 ods. 1 prvá veta O.s.p. určuje okrem iného aj subjektívnu podmienku prípustnosti dovolania, ktorá sa viaže na osobu konkrétneho dovolateľa a zohľadňuje osobný aspekt toho, kto dovolanie podáva. Teda, či je u neho daný dôvod, ktorý ho oprávňuje podať dovolanie (hoci aj proti rozhodnutiu objektívne napadnuteľnému týmto opravným prostriedkom). Právo podať dovolanie proti rozhodnutiam odvolacieho súdu zveruje účastníkovi. Z účelu dovolania, ale vyplýva, že nie každému účastníkovi prislúcha právo podať dovolanie. Toto

právo nie je dané tomu účastníkovi, v neprospech ktorého rozhodnutie odvolacieho súdu nevyznelo, a ktorý týmto rozhodnutím nebol dotknutý na svojich právach. Teda tomu účastníkovi, ktorý mal v konaní úspech. Úspech v konaní treba pritom chápať v závislosti od výsledku súdneho sporu, pričom pod úspechom treba rozumieť úspech v zmysle procesného výsledku. Procesný úspech v plnom rozsahu na strane žalobcu znamená stav, pri ktorom súd v plnom rozsahu vyhovie jeho žalobe a vydá rozhodnutie v súlade s navrhovaným výrokom. Plný úspech na strane žalovaného je stav, pri ktorom súd žalobu v celom rozsahu zamietne.

V danej veci odvolací súd tým, že potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku, ktorým žalobu (v rozsahu sumy 3 767,38 €) zamietol, rozhodol v prospech žalovanej. Táto mala teda v (odvolacom) konaní podľa procesného výsledku (čiastočného zamietnutia žaloby) čiastočný úspech vo veci. Preto nie je účastníkom konania (subjektívne) oprávneným na podanie dovolania v tejto (potvrdzujúcej) časti.

Z uvedených dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalovanej (v zamietajúcej časti) odmietol (§ 243b ods. 5 v spojení s § 218 ods. 1 písm. b/ O.s.p.).

Dovolanie vo zvyšnej časti (ktorou žalovaná napadla výrok rozsudku odvolacieho súdu, ktorým priznal žalobkyni sumu 4 000,- € - na rozdiel od súdu prvého stupňa, ktorý aj v tejto časti žalobu zamietol) je procesne prípustné podľa § 238 ods. 1 O.s.p. Len v tejto časti mohol byť napadnutý rozsudok preskúmaný v dovolacom konaní (v ďalšom sa dovolací súd zaoberá len touto časťou dovolania). Najvyšší súd Slovenskej republiky preskúmal napadnutý rozsudok v tejto časti bez nariadenia pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) a dospel k záveru, že ho treba zrušiť.

V zmysle § 241 ods. 2 O.s.p. môže byť dovolanie podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale aj v dovolaní uplatnenými dôvodmi (§ 242 ods. 1 O.s.p.), obligatórne sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Vzhľadom na vyššie uvedenú zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 druhá veta O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p., zaoberal sa dovolací súd otázkou, či konanie v tejto veci nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 písm. a/ až g/ (t. j. či v danej veci nejde o prípad nedostatku právomoci súdov, spôsobilosti účastníka byť účastníkom konania, riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, o prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, prípad nedostatku návrhu na začatie konania tam, kde konanie sa mohlo začať len na takýto návrh, prípad odňatia možnosti účastníkovi konať pred súdom alebo prípad rozhodovania vylúčeným sudcom či nesprávne obsadeným súdom). Vady konania uvedené v § 237 O.s.p. dovolateľ síce nenamietal, ale po preskúmaní veci dospel dovolací súd k záveru o existencii vady konania podľa § 237 písm. f/ O.s.p., t. j. že postupom odvolacieho súdu bola účastníkom odňatá možnosť konať pred súdom.

Pod odňatím možnosti konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.) treba rozumieť taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi konania odnímajú tie jeho procesné práva, ktoré mu zákon priznáva. O vadu konania, ktorá je z hľadiska § 237 písm. f/ O.s.p. významná ide najmä vtedy, ak súd postupoval v rozpore so zákonom, prípadne s ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom súd odňal účastníkovi konania jeho procesné práva, ktoré mu právny poriadok priznáva. Vady spôsobujúce zmätočnosť konania môžu nastať aj pri samotnom vydávaní rozhodnutia, ako dôsledok absencie niektorej jeho podstatnej časti (záhlavia, výroku, odôvodnenia). Zakladajú nepreskúmateľnosť rozhodnutia ako celku, ktorá môže byť dôsledkom obsahovej a gramatickej nezrozumiteľnosti, neurčitosti alebo neodôvodnenosti (arbitrárnosti). Vydanie zmätočného rozhodnutia nemá svoje právne opodstatnenie najmä z hľadiska ústavou zaručeného práva účastníka na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie.

Postup súdu, ktorým sa účastníkovi konania odňala možnosť konať pred súdom zakladá porušenie práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd (ďalej len „dohovor“), porovnaj napr. III. ÚS 156/06, III. 331/04, II. ÚS 174/04.

Právo na spravodlivé prejednanie veci zahŕňa v sebe najmä princíp rovnosti zbraní, princíp kontradiktórnosti konania, právo byť prítomný na pojednávaní, právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia a ďalšie požiadavky spravodlivého súdneho konania. Samotné súdne rozhodnutie, ktorým sa završuje poskytovanie súdnej ochrany, musí byť logickým a právnym vyústením doterajšieho priebehu a výsledkov konania pri rešpektovaní zásad spravodlivého súdneho konania, pri jeho vydaní musia byť zachované formálne a obsahové náležitosti s dôrazom na zrozumiteľnosť, určitosť, jasnosť a súlad jeho skutkových i právnych dôvodov vo vzťahu k jeho výroku.

To, že právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia patrí medzi základné zásady spravodlivého súdneho procesu, jednoznačne vyplýva z ustálenej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. Judikatúra tohto súdu nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (pozri napr. Ruiz Torija c. Španielsko z 9.12.1994, Georiadis c. Grécko z 29.5.1997, Higgins c. Francúzsko z 19.2.1998).

Ústavný súd podľa konštantnej judikatúry (pozri napr. IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04) tiež vyslovil, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé súdne konanie (čl. 46 ods. ústavy, čl. 6 ods. 1 dohovoru) je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne, zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a ochranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania (pozri I. ÚS 241/07).

Požiadavky na riadne odôvodnenie rozsudku súdu ustanovuje v § 157 ods. 2 O.s.p., podľa ktorého v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa navrhovateľ (žalobca) domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca (žalovaný), prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané, a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo

nevykonával ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil, dbá pritom aj na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

Keďže odvolací súd pri zmene rozhodnutia (§ 220 O.s.p.) nahradzuje rozhodnutie súdu prvého stupňa, musí jeho rozhodnutie aj v tomto smere obsahovať úplné a výstižné odôvodnenie zahrňujúce výklad opodstatnenosti, pravdivosti, zákonnosti a spravodlivosti výroku rozhodnutia. Len takéto rozhodnutie možno označiť za preskúmateľné (§ 157 ods. 2 O.s.p. v spojení s § 211 ods. 2 O.s.p.). Napadnutý rozsudok odvolacieho súdu podľa názoru dovolacieho súdu preskúmateľný nie je, lebo neobsahuje postačujúce vysvetlenie dôvodov, pre ktoré odvolací súd dospel v porovnaní so súdom prvého stupňa k odlišným záverom v otázke, či ide (nejde) o prípad hodný osobitného zreteľa pre zvýšenie odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia a následne ani postačujúce vysvetlenie otázky primeranosti násobku zvýšenia základného bodového ohodnotenia sťaženia spoločenského uplatnenia.

Predmetom konania v danej veci je teda žalobkyňou uplatnený nárok na náhradu škody na zdraví následkom dopravnej nehody z 29. apríla 2004 v P. (zavinenej vodičkou motorového vozidla Škoda Felícia tým, že pred vystupovaním zo zaparkovaného vozidla sa nepresvedčila, že neohrozí ostatných účastníkov cestnej premávky a otvorila na vozidle ľavé predné dvere v čase, keď okolo vozidla prechádzala na bicykli žalobkyňa, ktorá narazila do otvorených dverí, spadla na vozovku a utrpela pohmoždenie mäkkých častí hlavy v oblasti záhlavia a prasklinu lebky v čelno-temennej oblasti s dobou liečenia najmenej 35 dní a trvalú stratu čuchu) titulom zvýšenia odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb. v znení platnom a účinnom od 1. apríla 1995, podľa ktorého v prípadoch hodných osobitného zreteľa môže súd odškodnenie za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia primerane zvýšiť, a to i nad sumu ustanovenú v odsekoch 1 a 2.

Odškodnenie za sťaženie spoločenského uplatnenia má vo svojej podstate predstavovať náhradu za preukázateľne nepriaznivé dôsledky pre život a životné úkony poškodeného, pre uspokojovanie jeho životných a spoločenských potrieb alebo pre plnenie jeho spoločenských úloh. Sťažením spoločenského uplatnenia je preto treba rozumieť jednak vylúčenie, či obmedzenie účasti poškodeného na plnom osobnom a rodinnom, spoločenskom, politickom, kultúrnom a športovom živote, jednak sťaženie, či dokonca priamo znemožnenie

výkonu či voľby povolania, voľby životného partnera, prípadne možnosti ďalšieho seabavzdelávania (pozri napr. rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 90/2004, 1 Cdo 64/2009, 5 Cdo 49/2012).

Žalobkyňa sa domáhala 40 – násobného zvýšenia základného bodového ohodnotenia sťaženia spoločenského uplatnenia, t. j. $100 \text{ bodov} \times 60,- \text{ Sk}$ (hodnota jedného bodu) = $6\,000,- \text{ Sk} \times 40 = 240\,000,- \text{ Sk}$ a po odpočítaní vyplatenej sumy = $234\,000,- \text{ Sk}$ (7 767,38 €).

Súd prvého stupňa z vykonaného dokazovania vyvodil právny záver, že nárok žalobkyne nie je dôvodný v celom rozsahu, pretože nejde o prípad hodný osobitného zreteľa v zmysle § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb. Vychádzal z toho, že všetky obmedzenia žalobkyne vo vzťahu ku strate čuchu sa týkajú bežných spoločenských a rodinných aktivít, ktoré sú odškodnené už základným bodovým ohodnotením sťaženia spoločenského uplatnenia. Konštatoval, že žalobkyňou uvádzané bolesti hlavy, závraty, či depresie, ako následky poškodenia zdravia pri dopravnej nehode, neboli žiadnym lekárskej posudkom ohodnoteným samostatne ako sťaženie spoločenského uplatnenia, preto na ne ani neprihliadal. V porovnaní s ním odvolací súd po doplnení dokazovania výsluchom žalobkyne dospel jednak k záveru, že v prejednávanej veci ide o prípad hodný osobitného zreteľa a jednak k záveru, že za primeranú okolnostiam prípadu treba považovať sumu zvýšenia základného odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia o cca 20 - násobok takejto sumy, t. j. v rozsahu približnej polovice sumy, ktorej by sa žalobkyni malo dostať pri plnom akceptovaní jej požiadavky, t. j. suma $4\,000,- \text{ €}$ ($20 \times 199,76 \text{ €} = 3\,983,20 \text{ €}$ a polovica zo $7\,966,54 \text{ €}$ ako súčtu v konaní požadovaných $7\,767,38 \text{ €}$ a už žalobkyňou obdržaných $199,16 \text{ €}$ je $3\,983,27 \text{ €}$).

K takémuto záveru však odvolací súd dospel viac menej na základe teoretických východísk vo všeobecnosti porovnávajúcich korekciu právnej úpravy možnosti zvýšenia odškodnenia za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa rovnakého ustanovenia (§ 7 ods. 3) vyhlášky č. 32/1965 Zb. v znení platnom a účinnom do 31. marca 1995 vrátane - v celkom výnimočných prípadoch hodných mimoriadneho zreteľa a od 1. apríla 1995 - v prípadoch hodných osobitného zreteľa. Zdôraznil pritom nespornú liberalizáciu pôvodnej právnej úpravy, ktorá je „vytvorením priestoru na prekročenie obmedzení v podobe základnej sumy náhrady za bod i celkovej výšky odškodnení (uvedených v § 7 ods. 1 a 2 vyhlášky) v podstatne širšom rozsahu, než aký mala na mysli pôvodná úprava“.

Aj keď možno súhlasiť s teoretickými úvahami odvolacieho súdu vo vzťahu k účelu zmeny právnej úpravy ustanovenia § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb. a k jej interpretácii v aplikačnej praxi treba mať na zreteli, že zvýšenie odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa § 7 ods. 3 vyhlášky 32/1965 Zb. prichádza do úvahy výnimočne, a to „len“ v prípadoch hodných osobitného zreteľa“. Tento pojem nie je vo vyhláške č. 32/1965 Zb. definovaný a dôvody nie sú taxatívne ani demonštratívne uvedené. Jeho obsah a rozsah sa preto môže meniť v závislosti od okolností konkrétneho prípadu a rozhodnutie súdu o jeho aplikácii, by malo byť vždy výsledkom cieľavedomej a vyčerpávajúcej úvahy súdu.

Súd prvého stupňa v odôvodnení svojho rozhodnutia vysvetlil, na základe akých skutočností dospel k záveru, že v danej veci nejde o prípad hodný osobitného zreteľa. Odvolací súd bez bližšieho vymedzenia konkrétnych dôvodov (okrem uvedených teoretických úvah), pre ktoré považoval tento právny záver za nesprávny, a pre ktoré považoval cca 20 - násobné zvýšenie základného bodového ohodnotenia sťaženia spoločenského uplatnenia za primerané, len konštatoval, že „suma 6 000,- Sk (199,76 €) nemôže byť akceptovateľným odškodnením za trvalú stratu čuchu u osoby ženského pohlavia, na ktorú sú nespochybniteľne kladené vyššie nároky pri starostlivosti o domácnosť, ktorá v čase utrpenia úrazu mala len 37 rokov a i v čase rozhodovania o požiadavke nastolenej žalobou má pred sebou perspektívu relatívne dlhšieho života vrátane obmedzení, ktoré jej z poškodenia zdravia plynú“. Takéto odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu nezodpovedá požiadavke na riadne a presvedčivé odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Napokon odvolací súd sa nijako nevysporiadal ani s obmedzeniami vyplývajúcimi z tvrdených bolestí hlavy, závratov a depresie žalobkyne.

Nepreskúmateľnosť rozsudku odvolacieho súdu v časti, ktorou zmenil rozsudok súdu prvého stupňa, majúca za následok jeho nepresvedčivosť, je vadou konania, ktorou sa účastníkom odníma možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.). So zreteľom na to, dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu v jeho zmeňujúcej časti a súvisiacom výroku o trovách konania zrušil a v rozsahu zrušenia mu vec vrátil na ďalšie konanie (§ 243b O.s.p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova aj o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 9. júla 2014

JUDr. Oľga T r n k o v á, v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Mgr. Monika Poliačiková